

Dokument nr. 8:91

(2005-2006)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene May-Helen Molvær Grimstad, Ingebrigt S. Sørfohn og Knut Arild Hareide

Forslag fra stortingsrepresentantene May-Helen Molvær Grimstad, Ingebrigt S. Sørfohn og Knut Arild Hareide om å starte arbeidet med et forbud mot spilleautomater

Til Stortinget

BAKGRUNN

I de senere år har antallet spilleavhengige økt sterkt, og de sosialpolitiske konsekvensene gjør pengespill til et alvorlig samfunnsproblem. Omsetningen i automatmarkedet i Norge har vokst fra 8,5 mrd. kroner i 2001 til 27 mrd. kroner i 2005. En undersøkelse fra Markeds- og mediainstituttet AS (MMI) i 2005 viser at 71 000 mennesker er vurdert som spilleavhengige, og ytterligere 133 000 personer befinner seg i faresonen. Ved siden av nettspill regnes gevinstautomatene som mest avhengighetsskapende.

Blant dem som søker hjelp for spilleavhengighet, viser undersøkelser at omtrent 40 pst. har hatt alvorlige selvmordstanker, og at 10 pst. har forsøkt å begå selvmord. 1 av 4 av dem som har spilleproblemer har en brutto årslønn på under 100 000 kroner per år. Graden av spilleproblemer er markant i de laveste inntektsgruppene. MMI-undersøkelsen anslår at 9 av 10 kroner som spilles, kommer fra personer som har spilleproblemer eller står i sterk fare for å utvikle spilleavhengighet.

De som er spilleavhengige får lett økonomiske problemer, samt vansker i forhold til arbeid og skolegang. Dessuten påvirkes mellommenneskelige relasjoner negativt. Pengespill har for disse menneskene utviklet seg til en adferd som man mister kontrollen over, og den omtales ofte som "spilleavhengighet". Denne diagnosen har eksistert i nesten 30 år, og er i dag et betydelig folkehelseproblem.

Den sterke økningen i spilleomsetningen og de urovekkende signalene om spilleavhengighet og barn og unges spillevaner, gjorde at Stortinget i 2003 vedtok å la Norsk Tipping AS få overta gevinstautomatene. Borgarting lagmannsrett kom i august 2005 til at Stortingets vedtak ikke var i strid med EØS-avtalen. Kultur- og kirkedepartementet besluttet i september 2005 at eksisterende utbetalingsautomater skulle avvikles innen utgangen av 2005, og at enerettsmodellen til Norsk Tipping AS skulle iverksettes i løpet av 2006.

I midten av mars 2006 besluttet EFTAs overvåkingsorgan ESA å reise sak for EFTA-domstolen. Siktemålet med saksanlegget er å stanse Stortingets beslutning om at dagens gevinstautomater avvikles, og at slike pengespilltilbud bare skal drives av Norsk Tipping AS. ESA mener Stortingets vedtak er i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Det er for tidlig å si noe om tidspunktet for EFTA-domstolens behandling av saken, men en dom vil kunne foreligge i løpet av første halvdel av 2007.

Forslagsstillerne mener at hensynet til de spilleavhengige tilsier at vi ikke kan leve med dagens situasjon. De sosialpolitiske hensynene blir best ivaretatt gjennom et nasjonalt forbud. Derfor mener forslagsstillerne at Regjeringen bør starte arbeidet med et forbud mot spilleautomater nå, med sikte på å kunne iverksette forbudet fra 1. januar 2007. Regjeringen må også utrede på hvilken måte de frivillige organisasjonene kan få statlig støtte til å kunne videreføre arbeidet sitt, og det må igangsettes et arbeid for å motvirke utviklingen av et svart spillemarked.

Det foregår nå det vi kan kalle en kommunal solidaritetsaksjon for de om lag 70 000 spilleavhengige i Norge. En rekke ordførere vil handle nå og inngår avtaler med næringslivet om å gjøre kommunen sin til en automatfri sone. Den brede lokale oppslutningen om Pårørende til Spilleavhengige (PTS) og Landsor-

ganisasjonen mot spilleavhengighet (LOS) sine kampanjer for å skape automatfrie kommuner, viser at det er bred støtte for et forbud mot gevinstautomater. Så langt har over 100 kommuner tatt kontakt med PTS for å få mer informasjon om hvordan de kan gå frem for å gjøre et vedtak om å bli en spillefri kommune.

I det siste har det også vært en kraftig økning i internettspill, og det er nettpoker som øker mest. Dette er særlig urovekkende fordi mange barn og unge har lett tilgang til slike spill. Lotteritilsynet har nylig startet en informasjonskampanje mot gambling og pengespillproblemer. Ungdom og unge voksne er den første målgruppen for kampanjen som har som hovedmål at færre skal utvikle et pengespillproblem. Kampanjen skal gå over tre år, og er en oppfølging av Bondevik II-regjeringens handlingsplan mot pengespillproblemer fra april 2005.

Hjelpetelefonen for spilleavhengige hadde rundt 200 henvendelser om nettpoker i 2005, noe som er en femdobling siden året før. Tall fra de fire første månedene av 2006 viser at pågangen til Hjelpelinjen for spilleavhengige holder seg stabil sammenlignet med fjoråret. Gevinstautomater er fortsatt det flest ringer om, men antall henvendelser om poker er økende. Til og med april 2006 har Hjelpelinjen mottatt 779 samtaler fra eller om spillere. I 618 av samtalene har gevinstautomater vært tema, mens poker har vært tema i 82 samtaler.

I den svenske offentlige utredningen "Spel i en föränderlig värld" (SOU 2006:11) går man igjennom den siste utviklingen innenfor pengespill. Også her skisseres gevinstautomater som det som de aller fleste blir avhengige av. I Sverige har man registrert at av de som ringer inn til "Stödlinjen för spelberoende", så har det vært en økning i antallet som sier at de er avhengige av spill på Internett. Fra 2004 til 2005 økte andelen fra 5 pst. til 18 pst. Nettpoker oppgis å være det viktigste enkeltspill. I en undersøkelse som ble gjort blant spilleavhengige i Sverige, så var de avhengige av nettpoker bare menn, og de var under 25 år. Dette forklares med at nettpoker henvender seg til de unge, og de oppfyller de fleste kriterier for å skape avhengighet som tilgjengelighet, raske spill, kontinuasjon i spill og anonymitet for spiller.

Ut fra denne undersøkelsen kan det se ut som om det er en annen gruppe mennesker som blir avhengi-

ge av spill på Internett enn på gevinstautomater. Forslagsstillerne mener det må finnes nye virkemidler som kan begrense spill på Internett. En mulighet kan være å forby kortselskapene å formidle transaksjoner til nettgamblingsselskaper. En slik lov vil ikke gjøre nettpill umulig, men den vil øke terskelen betydelig. Et slikt forbud ser nå ut til å bli vedtatt av Kongressen i USA.

Vi kan ikke leve med at blinkende spilleautomater på dagligvarebutikken forhindrer enkelte fra å tørre å gå i butikken for å handle mat. Barn og unge opplever at far eller mor spiller opp pengene som skulle gått til mat, klær og husleie, noe som gir dem en vanskelig oppvekst. Mange er dypt fortvilet, og flere har tatt sitt eget liv fordi de ikke greier å komme ut av spilleavhengigheten. Forslagsstillerne mener derfor det er viktig at vi jobber bredt og raskt for å begrense spilleavhengigheten og hjelpe alle de familiene som er rammet.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen starte arbeidet med et forbud mot spilleautomater som kan iverksettes fra 1. januar 2007.

II

Stortinget ber Regjeringen utrede på hvilken måte de frivillige organisasjonene kan få statlig støtte til å kunne videreføre arbeidet sitt.

III

Stortinget ber Regjeringen igangsette et arbeid for å motvirke utviklingen av et svart spillemarked.

IV

Stortinget ber Regjeringen utrede tiltak for å motvirke nettgambling.

24. mai 2006